

EL FIL D'ARIADNA

MÀTRIA

O BARBÀRIE

TRENTA VEUS DEL FEMINISME CATALÀ

Júlia Ojeda Caba,
Anna Punsoda Ricart
i Marta Roqueta-Fernàndez
(eds.)

MÀTRIA O BARBÀRIE

EL FIL D'ARIADNA

137

© 2024 les autores, pels textos respectius

© 2024 Júlia Ojeda Caba, Anna Punsoda Ricart
i Marta Roqueta-Fernández, per l'edició

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
c. Mallorca, 314, 1r 2a B
08037 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Disseny de col·lecció i cobertes: J. Mauricio Restrepo

Primera edició: març de 2024
ISBN: 978-84-10112-09-4
DL B 2852-2024
Imprès a Romanyà Valls, SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

MÀTRIA O BARBÀRIE

Trenta veus del feminisme català

**Júlia Ojeda Caba, Anna Punsoda Ricart
i Marta Roqueta-Fernàndez (eds.)**

 Angle Editorial

Taula

Per un nacionalisme feminista: màtria o barbàrie 11

Júlia Ojeda Caba, Anna Punsoda Ricart
i Marta Roqueta-Fernàndez

La nostra màtria: Països Catalans

Superar lo centralisme 21

Laia Arnau Borràs

Aran tanben i è 31

Ares Higuera Boya

Rics, espanyols i toreros 39

Emma Zafón Garcia

Dones, de classe baixa i catalanes de Mallorca 51

Maria de Lluc Muñoz Canyelles
Aina Vidal Montserrat

La meva filla és nord catalana 59

Anna Fernández

Una màtria de drets

Dret al propi cos 69

Natàlia Càmara Camacho

La dona al dret civil català: d'instrument a subjecte 81

Maria Vila

**Tot per fer: diversitat sexual i de gènere
en el projecte independentista** 87

Milena Duch Miret

La Catalunya desviada 95

Ixeya Quesada

Gitanitzar Catalunya 105

Saray Rodríguez conversa amb Marta Roqueta-Fernàndez

Combatre el racisme dins i fora de les institucions 113

Laia Muñoz Bover

**Dones i discapacitat a Catalunya:
res sobre nosaltres sense nosaltres** 121

Laura G. Ortensi

Refer-se en català: llengua, gènere i salut mental 129

Pit-roig Vinyals

Construir la màtria: nació i sectors

Economia per sostenir la vida 141

Marta Curull Sentís i Marina Muñoz Puig

Sindicalisme feminista a Catalunya 153

Anna Pagès Pardo

**Ruralitat i perifèria: dones pageses
contra el col·lapse** 159

Martina Marcet Fuentes

Per una nació d'emprenedores 171

Ariadna Martínez Cerdà conversa amb Marta Roqueta-Fernàndez

Un nou turisme per a un país divers 179

Núria Abellan-Calvet

Salut i dignitat 191

Mar Carreto Casanovas

Instruccions per col·laborar als mitjans (si ets dona) 201

Pilar Carracelas Argiz

(No) desaparèixer del mapa 209

Mercè Vila Rigat

Una política feminista per un país feminista 219

Núria Alcaraz Coca

La màtria catalana: entre la tradició i el món globalitzat

Apunts per a una Església catalana i anticlerical 231

Anna Ortín Nadal

Dona, jove i catòlica 241

Montserrat Dameson

Existir en català, també a internet 249

Ofèlia Carbonell Torrents

Un manifest per la immersió voluntària 257

Júlia Bacardit

Ser o no ser. Demografia a uns països ocupats 267

Zahia Guidoum Castiblanque

Biografies 277

Per un nacionalisme feminista: màtria o barbàrie

La causa de les dones és internacional, perquè de dones n'hi ha a tot arreu, afortunadament. I quan protestes per discriminació de gènere, t'entenen fins als antípodes; la causa catalana només ens afecta a nosaltres.

ISABEL-CLARA SIMÓ

El 8 de març del 2023 vuit mitjans catalans van publicar simultàniament el manifest «Per un nacionalisme feminista», signat per Júlia Ojeda, Anna Punsoda i Marta Roqueta. Aquell text va ser la llavor del projecte intel·lectual i polític que hem batejat com a *matriotisme* i que ara comença a prendre forma i definició amb el llibre que teniu a les mans.

El matriotisme és un projecte impulsat per les tres editores que sotasignem aquest mateix volum, però que va néixer ja amb l'objectiu de créixer tant com els seus principis bàsics ens ho permetessin: el nacionalisme català —en la versió que creiem més útil pel que fa a l'acció política, que és l'independentisme— i el feminisme.

La primera cosa que volem deixar clara és que el matriotisme no és un patriotisme a la inversa, perquè no creiem que la

política i la vida siguin coses excloents. La resignificació conceptual que proposem s'inspira en una de les premisses que l'Assemblea de Dones de Nacionalistes d'Esquerres va proposar en la ponència titulada «Dona i nació», llegida durant les II Jornades Catalanes de la Dona l'any 1986. La proposta era clara: «De la mateixa manera que el feminisme no és un masclisme a l'inrevés, el nacionalisme d'una nació oprimida no pot ésser considerat i identificat al mateix nivell que un nacionalisme opressiu d'estat».

El matriotisme, doncs, vol actualitzar el nacionalisme des del feminisme i el feminisme des del nacionalisme, partint de la base que ser dones en una nació ocupada com la nostra ens ofereix una visió privilegiada de la història dels estats i del patriarcat. I perquè, a més a més, fins fa quatre dies les dones érem les que oferíem matèria primera —descendència, cures productives i reproductives, assistència intergeneracional, etc.— a la pàtria, mentre que els homes donaven forma a aquesta pàtria a través de la política. Si entenem que les nacions i els seus relats nacionals són una mescla de memòria i d'imaginació, de tradició i de modernitat, d'espai de convivència i de punt de trobada per a tothom, aquests no poden ser mai construïts sobre cap mena de negligència ni d'injustícia: ni social, ni cultural, ni lingüística, ni històrica, ni de gènere... perquè sense justícia no pot haver-hi cohesió possible.

Les dones d'aquest país no vam formar part del Primer Congrés Catalanista l'any 1880. Tampoc érem presents, dotze anys més tard, pactant les Bases de Manresa, ni vam participar en el primer gran moviment unitari catalanista, Solidaritat Catalana. Les dones d'aquest país tampoc vam tenir ni veu ni vot en el projecte de construcció de la Man-

comunitat, ni tampoc en vam tenir durant les primeres eleccions constituents de 1931 aquelles que van deixar el sufragi femení per a més endavant. Les dones d'aquest país érem testimonials en la nació que van reconstruir Joan Reventós, Heribert Barrera o Jordi Pujol. I hem estat en clara minoria en tots els espais d'articulació nacional de la història recent del país: des de l'Assemblea de Catalunya dels anys setanta fins a arribar, en ple inici del Procés, al fallit Consell Assessor per a la Transició Nacional l'any 2013. Dels quinze membres que el conformaven, només tres eren dones. Les dones d'aquest país tenim clar que això no pot continuar així.

Les dones catalanes, les nostres opinions, reflexions i influències, no només han estat sistemàticament excloses dels debats i de les discussions al voltant de la construcció nacional, sinó que, a més, aquesta negligència sovint ha generat una identificació de totes nosaltres amb els homes del país. Ens ha alienat de les nostres experiències i del nostre cos i ha relegat les nostres preocupacions a un segon terme.

Són diverses les teòriques feministes d'aquí i d'arreu —a casa nostra podem pensar en noms com Montserrat Palau, Agnès Toda o Montserrat Duch— que han assenyalat que tant les construccions hegemòniques nacionals, com les pròpies de les nacions minoritzades o sense estat que també tendeixen a reproduir-ne els mateixos esquemes, s'han alçat històricament en contra dels interessos de les dones, fent prevaldre els discursos *sobre les dones* davant dels discursos *de les dones*. Fet que ja ha provocat d'entrada que les dones no puguem ser reconegudes dins del relat nacional en igualtat de condicions. Amb tot, la crítica acadèmica feminista coincideix a reconèixer que les comunitats polítiques nacionals sense estat són espais que es mostren més receptius a l'hora d'in-

cloure reflexions de gènere i són, o poden ser, més permeables a les reinterpretacions i al replantejament de les relacions i els rols de gènere en general. Aquest llibre n'és una mostra.

Les matriotes, però, no venim del no-res: som hereves de la dignitat que l'abadessa Isabel de Villena va ser capaç de despertar en les seves companyes de clergat escrivint *Vida de Crist* l'any 1497, com a resposta al clima de misogínia de la València del seu temps. Som també hereves de les reivindicacions de Carme Karr o Maria Domènech i Escoté. L'una, des del suplement *Feminal*, apostava per la cultura i la culturalització de la dona; l'altra, des de la Federació Sindical d'Obreres de l'Agulla, ho feia per l'associacionisme i la cultura sindical. Dues dones ben diferents que van saber trobar-se en un mateix punt del camí: la lluita pel sufragi femení. Som hereves, també, de les crítiques que Montserrat Roig o Maria-Mercè Marçal van fer als seus companys de batalla (homes) de l'antifranquisme. Les matriotes no venim del no-res i estem en deute intel·lectual i polític amb Maria Aurèlia Capmany, Isabel-Clara Simó, Núria Cadenes, Marta Rojals, Feministes per la Independència o el col·lectiu Gatamaula. Sense la voluntat, el compromís i la intel·ligència d'aquestes dones nosaltres no seríem avui aquí, agafant-ne el testimoni.

Per a les matriotes, doncs, la proposta del feminisme nacionalista ha de seguir ubicant-se en aquell espai de conceptualització i de reflexió polític intersticial sorgit del contacte entre l'un i l'altre, el feminisme i el nacionalisme. Un espai que, ja el 86, Maria Olivares, Carme Masó, Eulàlia Duran, Tona Gusi, Maria-Mercè Marçal i Sonsoles Sentís van descriure com «una mena de terra de ningú, d'espai desert, on

tot o no-res és possible i per tant terreny abonat per fantasmes, tòpics, prejudicis, inèrcies i rauxes».

És des d'aquí, des de la potència que genera l'espai en construcció, on tot és possible i on tothom hi és convidat, des d'on les tres editores i ideòlogues d'aquest volum hem volgut seguir estirant el fil d'una conversa que considerem imprescindible, especialment en moments com l'actual, en què el país necessita rearmar-se ideològicament. És des d'aquí, i només així, que ens hem arremangat per fer possible que trenta veus d'espais, sectors i idees ben diferents s'hagin assegut en una mateixa taula. Trenta veus que compartim generació. Som dones nascudes entre el 1985 i el 1995, que hem viscut, hem crescut i ens hem polititzat com a dones i com a catalanes (la catalanitat entesa en el seu sentit més ampli i més plural) a cavall entre el final de l'oasi pujolista, la crisi econòmica, la sentència de l'Estatut, l'esclat del Procés independentista i el seu fracàs, i la quarta onada feminista, amb la implosió del moviment LGTBIQ+ i la pluralització del moviment (ecofeminisme, transfeminisme, feminisme postcolonial...), la lluita pels drets sexuals i reproductius, l'explosió del #MeToo, els judicis contra les Manades i la Vaga de Totes. Cap de nosaltres parla en nom de totes i ningú ha aprofitat l'espai per fer partidisme. Totes, però, ens hem assegut a la mateixa taula perquè compartim esperit i sentit matriòtic, i aquest fet, per si mateix, en moments de desorientació i fatiga política post-Procés, té un valor tan exemplar com incalculable. Desitgem que sigui el tret de sortida que ens permeti establir un diàleg amb el conjunt de la societat catalana en general.

La màtria que tenim al cap, al cos, al cor, a la llengua i a les mans, només pot bastir-se com un projecte polític que arti-

culi la sobirania de la nació catalana a partir dels principis del feminisme interseccional. Sense jerarquies entre drets ni renúncies a cap causa superior. Ja ho dèiem en el manifest matriòtic: «Un projecte nacionalista que no esmeni les discriminacions que van més enllà del fet nacional és un nacionalisme que exclou les necessitats de la majoria de catalans». Per això som moltes: de l'Aran a Castelló, de Mallorca a les Terres de l'Ebre fins a arribar a la Catalunya Nord. Perquè som un país de països que viu i pateix, i lluita i treballa i vol ser i existir, més enllà de Barcelona i els confins politico-administratius imposats per l'Estat francès i l'espanyol. Perquè aspirem a no deixar ningú al marge, i volem una màtria on els drets de totes —lesbianes, trans, racialitzades, discapacitades...— siguin prioritat nacional. Perquè sabem que per construir-la ens necessitem a totes —pageses i polítiques, empresàries i sindicalistes, creients i atees, periodistes i historiadores, economistes i metgesses... Perquè tenim clar que la llengua catalana és l'eina més democràtica possible per aglutinar catalans d'orígens diversos i la via més directa d'incorporació al dinamisme de la nació. I perquè, en definitiva, parafrasejant de nou les nacionalistes del 86, el feminisme nacionalista és un espai que si no controlem nosaltres, lliurem sense combat a l'enemic.

L'alçament i la crecuda de discursos antifeministes, anti-LGTBIQ+, racistes, negacionistes, xenòfobs i antidemocràtics, fortament connectats amb ideologies d'extrema dreta i amb propostes polítiques incendiàries que reforcen la identitat masculina tradicional i masclista: tot això són símptomes del replegament retrògrad a escala mundial davant de les múltiples i successives crisis que assalten el present, però que a escala catalana també són el resultat del fracàs

del Procés independentista. Davant de tot això, ens toca reaccionar.

Per a nosaltres, les matriotes, aquesta reacció només pot venir des d'aquesta doble intersecció. Perquè el feminisme és, ara mateix, l'única ideologia que permet entrellaçar totes les lluites rellevants de l'actualitat, i l'actual context d'emergència climàtica, lingüística, social i nacional és un moment imprescindible per explorar com cosmovisions i comprensions feministes del gènere ressonen en termes nacionalistes. Però també, i així ho assenyalava la Simó en la citació inaugural, perquè tot relat sobre feminisme que no facin les catalanes des d'una mirada pròpia serà feta contra elles a partir del masclisme i l'espanyolisme.

Defensar la nació aferrissadament, protegir-la amb sentit històric i vocació de futur, impulsar-la orgullosament i fer-la prioritàriament accessible a tothom és encarar els reptes de la modernitat globalitzadora, espanyolitzadora i homogeneïtzant de manera autocentrada i amb mentalitat i esperit de convicció i de batalla, però també d'esperança i d'il·lusió.

JÚLIA OJEDA CABA, ANNA PUNSODA RICART
I MARTA ROQUETA-FERNÁNDEZ

Biografies

Núria Abellan-Calvet (Barcelona, 1995) és graduada en Turisme al CETT-UB, té un Màster en Estudis de Gènere per la Universitat de Sussex i actualment està cursant estudis de doctorat a la Universitat de Lleida, enfocant-se al turisme lèsbic. És professora al CETT-UB i investigadora del Grup de Recerca en Turisme, Cultura i Territori (TURCiT). La seva recerca se centra en la relació entre la perspectiva de gènere i el turisme, el turisme LGBTIQ+ i el turisme cultural.

Núria Alcaraz Coca (Matadepera, 1991). Doctora en Sociologia, professora del Departament de Sociologia de la UAB, consultora en gènere a la cooperativa l'Esberla SCCL, activista feminista i militant de l'independentisme d'esquerres.

Laia Arnau Borràs (Ulldecona, 1993). Tècnica d'igualtat i activista feminista. Grau en estudis socioculturals de gènere per la UAB.

Júlia Bacardit Cruells (Barcelona, 1991) és autora d'*Un dietari sentimental* (Medusa, 2022) i d'*El preu de ser mare* (Apostroph, 2020) i és la meitat del podcast Les Golfes. Ha treballat de cambrera, de professora d'acadèmia, de cap de premsa en una editorial i de corresponsal a Bucarest.

Natàlia Càmara Camacho (Vilanova del Camí, 1995). Docent i militant feminista al col·lectiu LaSAL i a Ca la Dona.

Ofèlia Carbonell Torrents (Premià de Mar, 1994). Música i escriptora. Formada al Conservatori Superior del Liceu en l'especialitat d'interpretació clàssica. Des del 2019 publica en diferents mitjans opinió, anàlisi cultural i crítica musical, tractant qüestions d'actualitat amb perspectiva feminista, i ha participat en projectes articulats per la consciència lingüística dins l'entorn digital com és el podcast Gent de Merda o el projecte original de Canal Malaia.

Pilar Carracelas Argiz (Barcelona, 1984). A mig camí entre la comunicació corporativa, una àrea que sempre havia odiat a la facultat i ara li encanta, i el periodisme, que per desgràcia en té massa, de comunicació corporativa. Dissenyava estratègies de màrqueting de continguts per a PIMES i ha treballat i col·laborat en mitjans com TVE, EFE, RAC1, 8TV, BTV, laSexta, ElNacional.cat i TV3.

Mar Carreto Casanovas (Barcelona, 2000) estudia Medicina a la Universitat de Barcelona (Campus Bellvitge). La família, vinculada sempre a l'àmbit social, li ha inculcat valors que l'han ajudat a entendre la medicina com una eina de transformació i canvi social; per aquest motiu es vol especialitzar en Medicina Familiar i Comunitària.

Marta Curull Sentís (Reus, 1993) és periodista i economista. S'ha especialitzat a investigar els efectes de les polítiques públiques en les desigualtats. És membre d'Espai 08.

Montserrat Dameson (La Garriga, 1997). Va estudiar Dret i Ciències Polítiques a la UB i màster en Comunicació Polí-

tica i Institucional a la UPF-BSM. Articulista a El Nacional, a la revista *Núvol* i col·laboradora a RAC1. També treballa a Albada Editorial fent comunicació i edició de textos.

Milena Duch Miret (Sitges, 1992). Treballa de docent. S'ha format en ciències polítiques, i s'ha especialitzat en estudis de gènere, però el que més l'ha ensenyat ha estat el fet de militar al moviment feminista.

Anna Fernández (Sabadell, 1986) és llicenciada en Història de l'Art. Ha treballat molts anys com a llibretera però ja fa temps que es dedica a la docència. És autora dels poemaris *Cova* (Fonoll, 2019) i *Partir* (Tremendes, 2022). Actualment viu a la Catalunya Nord, on és mestra a la Bresola.

Zahia Guidoum Castiblanque (València, 1994) és graduada en Sociologia i en Ciències Polítiques per la Universitat de València (UV). Durant els darrers anys ha desenvolupat la seva carrera professional a l'àmbit de les polítiques públiques i els processos electorals al Regne Unit i a Suècia. Ha sigut coordinadora de la Plataforma per la Llengua al País Valencià, és l'actual presidenta de la Plataforma pel Dret a Decidir del País Valencià i treballa com investigadora a la Universitat Politècnica de València.

Ares Higuera Boya (Les, Val d'Aran, 1994). Estudiant de Logopèdia, també va ser alumna de l'Escola de Pastors de Catalunya. Encara no sap si vol treballar amb ovelles o amb persones, si vol viure al poble o a la ciutat. Li agrada tocar l'acordió diatònic amb el grup de danses tradicionals del seu poble.

Martina Marcet Fuentes (La Nou de Berguedà, 1985). Ramadera agroecològica a Cal Roio Catllaràs. Actualment també fa de professora de secundària. Llicenciada en sociologia i màster en pensament contemporani.

Ariadna Martínez Cerdà (Barcelona, 1985). Dietista-nutricionista, especialitzada en obesitat i trastorns alimentaris infantils i juvenils.

Laia Muñoz Bover (Barcelona, 1983). Treballadora pública de la Generalitat de Catalunya. Col·labora amb diversos col·lectius de la comunitat afrodescendent i va ser portaveu de la Comunitat Negra Africana i Afrodescendent d'Espanya (CNAAE).

Maria de Lluç Muñoz Canyelles (Galilea, Mallorca, 1999). Graduada en Ciències Polítiques i de l'Administració, i amb un Màster Obert en Dret. Activisme cívic a l'Obra Cultural Balear, al Grup Blanquerna i militància activa a l'Aplec Jove de Mallorca. Actualment, tècnica d'afers internacionals a Plataforma per la Llengua.

Marina Muñoz Puig (Barcelona, 1991) és economista i jurista. S'ha especialitzat a investigar la participació i representació política des d'una perspectiva interseccional. És membre d'Espai 08.

Júlia Ojeda Caba (Sant Celoni 1994). Doctora en Literatura catalana i professora del Departament d'Arts i Humanitats de la UOC. Col·labora com a crítica literària a la revista *La Lectora* i a *Les Dones i els Dies* de Catalunya Ràdio, i també com a tertuliana i opinadora a *Els Matins* de TV3 i el diari *Ara*.

Laura G. Ortensi (Roses, 1991) és periodista, filòloga i quasi criminòloga. Ha escrit el llibre de poemes *Matar la mare* (Fonoll, 2021). De vegades fa divulgació sobre discapacitat i desigualtats múltiples.

Anna Ortín Nadal (Almacelles, Lleida, 1987). Doctora en Filosofia per la Universitat d'Edimburg. Professora i investigadora en filosofia moderna i filosofia de la ciència a la Universitat de Groningen. Membre d'*El Pregó* i del centre d'estudis Cristianisme i Justícia.

Anna Pagès Pardo (Barcelona, 1996). Grau en Ciències Polítiques i Postgrau en Violència Masclista. Actualment Secretària Nacional de Polítiques de gènere i d'afiliació a La Intersindical.

Anna Punsoda Ricart (Concabella, 1985) és escriptora, traductora i editora. Ha publicat la novel·la *Els llits dels altres* (Amsterdam, 2018, premi Roc Boronat), l'assaig *La luxúria* (Fragmenta, 2020) i el reportatge literari *La terra dura* (Pòrtic, 2023). Entre els autors que ha traduït de l'alemany destaquen Rilke, Kafka i Lou Andreas-Salomé. Actualment fa d'editora a Fragmenta Editorial i a la revista *Dialogal*, on també hi fa periodisme.

Ixeya Quesada (Lleida, 1999) ha militat en organitzacions feministes i LGBTI de Lleida i l'Àrea Metropolitana de Barcelona, com la Crida LGBTI o Colors de Ponent, i col·labora amb altres organitzacions del Camp de Tarragona. També ha format part durant anys de l'Esquerra Independentista. Graduada en Traducció i Interpretació, actualment treballa de professora de català i estudia el Màster en Estudis de Dones, Gènere i Ciutadania.

Saray Rodríguez (Sabadell, 1980). Mediadora a l'Ajuntament de Sabadell. Auxiliar d'infermeria de professió, va treballar durant vuit anys a l'Hospital Parc Taulí d'aquesta localitat vallesana. Membre de Veus Gitanes (Rromane Glasura) des de ben petita ha estat vinculada a l'associacionisme i l'activisme. Tenint com a referents el seu pare i les dones gitanes del seu entorn, lluita per la recuperació de la llengua romaní i contra l'antigitanisme.

Marta Roqueta-Fernàndez (Barcelona, 1988). Periodista i investigadora especialitzada en feminismes, escriu a *El Punt Avui* i està realitzant una tesi doctoral a la Universitat Oberta de Catalunya sobre activisme feminista en xarxa. Autora del llibre *De la poma a la pantalla. Amor, sexe i desig a l'època digital* (Pagès Editors, 2019).

Aina Vidal Montserrat (Son Ferriol, 1996). Periodista i activista per la llengua i la defensa de la terra. Excoordinadora de l'Obra Cultural Balear i una de les fundadores de Mallorca Lliure.

Maria Vila (Barcelona, 1990) és jurista i advocada en exercici. Va ser una de les impulsores i fundadores de l'associació Drets.cat i col·labora en mitjans com 3/24, TVE, Nació Digital, Catalunya Ràdio i RAC1. Ha publicat *Tornarà ser rica i plena. Una història (im)pertinent de Catalunya* (Bruguera, 2022).

Mercè Vila Rigat (Camprodon, 1987) és historiadora de l'art, restauradora de pintura i comissària d'exposicions. És redactora habitual de la revista *Bonart Cultural* i també ha col·laborat en mitjans del país com la revista *Barcelona Me-*

tròpolis, *Núvol*, *El Nacional* o *Catorze*. Com a investigadora ha publicat a «Pintura catalana. Les avantguardes» d'Enciclopèdia Catalana, a INSPA Centre de la Imatge o a la revista *Mozaika*. També trobem els seus textos en un gran nombre de catàlegs d'exposicions d'art contemporani tan nacionals com internacionals.

Pit-roig Vinyals (Sabadell, 1992). Membre del Comitè de Drets Lingüístics del PEN català i activista a la Fundació Obertament contra la pseudociència i l'estigma en salut mental. Formada en Filosofia (UAB), Matemàtiques (UB), Ciència Cognitiva (UB) i Anàlisi Política (UOC). Ha participat en programes d'arreu d'Europa orientats tant a la recerca com a la consecució de la igualtat de gènere a l'acadèmia. Actualment es dedica a l'activisme pels DDHH i ensenya alemany en diverses universitats catalanes.

Emma Zafón Garcia (Llucena, 1987). Ha treballat en diverses redaccions del País Valencià, Catalunya i l'Aragó, i actualment és tècnica de Comunicació a l'administració pública. El 2023 ha publicat *Casada i callada* (Empúries, 2023), una novel·la que aborda la violència de gènere en el medi rural valencià. Col·labora periòdicament amb *El Salto Diario* i *La Directa*.